

ALI MELLON PODPIRA KRUŠNI TRUST?

Zelo pa Manly želi izvedeti, katere finančne sile podpirajo krušni trust. — Wardova finančna karijera kaže, da prejema finančno podporo iz nezanih virov.

Washington, D. C. — Ker Coolidgeva administracija precej podobno postopala z zahtevu, da se uvede preiskava aluminijakega trusta kot po ignoriranju protestov proti snovanju Wardovega krušnega in živeznega trusta z dvema milijardama dolarjev kapitala, so nastale v glavnem mestu razne govorice. In tako je nastalo vprašanje: Ali res Mellon-Philippsovi interesi podpirajo Warda, kot se čuje govorice?

Basil M. Manly, ravnatelj za ljudsko legislativno službo, izraža svoj sum na tale način: "V finančnih krogih in krušni industriji krojijo alabe vesti, ki pripovedujejo, da ravno tisti močniki finančni in politični vplivi, ki so preprečili postopanje proti aluminijakemu trustu, podpirajo Warda pri njegovih načrtih za ustanovitev krušnega in živeznega trusta. Če so ta poročila, ki se šepetajo, resnična, po katerih so Philipps-Mellonovi milijoni financirali in štiti Warda v njegovi hrupni karijeri, je javnost opravičena to izvedeti. Ako so pa te govorice napačne, je treba da se izve resnica. Javnost je opravičena izvedeti, kakšne finančne sile so združene z Wardom pri njegovih finančnih zadevah in delniških podjetjih."

Manly naglašja, da je bil Wm. B. Ward pred štirimi leti še neznan načelnik dveh malih pekarskih kompanij. Dobil je denar in nepoznanega finančnega vira in je organiziral United Bakeries korporacijo s 50,000,000 kapitala. Njegov prvi čin po tem je bil, da je Wardovo družino odtegnil iz biznisa, a je ustanovil Continental Baking korporacijo s \$600,000,000 kapitala. Končno je prevzel General Baking korporacijo z eno milijardo dolarjev kapitala. Končno je prišel do Wards Food Produkts korporacije z dvema milijardama kapitala. In ta karijera je izvršena v štirih letih.

Senator King iz Utaha, po političnem prepričanju demokrat in strasten nasprotnik socialističnih tendenc, je pričel s kritiko proti krušnemu in živeznemu trustu takoj v ponedeljek, ko je pričela seja. Senator Norris se je pridružil Kingu v kritiki. King je naglašal, da brezdvomno drimo v cezarizmu v tej deželi, ako administracija indiferentno gleda na rast privatnega monopola te vrste. Norris je ironično vprašal, če je senator King sprejedal, da je Ward večinoma zainteresiran v dobrotvorstvu, profitatstvo mu pa še ne pride na misel. King je priporočil, da se njegova resolucija glede ne izvajanja protitrustovskih postopanj pošlje justičnemu odseku.

Manlyjeva izjava kliče v spomin dejstvo, da je pred 2 letoma predložil fakte o nameravanem Wardovem krušnem trustu kongresu in da je senat sprejel resolucijo pokojnega senatorja La Folletta za preiskavo po zvezni obrtni komisiji. Zdaj pa Manly priporoča, da se ne potrdi znova komisar Hunt, ker je v družbi komisarjev Van Fleeta in Humpreya pomagal Wardu paralizirati vladno akcijo proti krušnemu trustu. Za dve leti je bila potlačena preiskava, ki jo je odredila La Follettova resolucija. Zdaj je združenje izvršeno, preiskava pa prihaja prepozno.

NAROČITE SI KNJIGO
"Ameriški Slovenci"

Prehled dnevnih dogodkov

AMERIKA.

Senat je odklonil preiskavo na polju trtega premoga.

Kritika radi krušnega in živeznega trusta v Washingtonu. Senator Bruce je proti delay-ski predlogi.

Železniška politika kaže, zakaj so rudniki v Ohiju zaprti.

Severni kapitalisti podpirajo tovarnarje na jugu.

Organizirani krojači se pripravljajo na stavko.

PO SVETU.

Švicarska vlada je pripravljena dati formalno zadoščenje sovjetski Rusiji.

Poglavar katoliške cerkve v Mehiki pride pred sodišče kot vetaš proti vladi.

Civilna vojna na Kitajskem.

Francoska zbornica zahteva od poslancev, da razgalijo svoja premoženja.

Krutosti Francozov v Siriji izzivajo nove upore.

Nemška zbornica je zaključila, da ne da nič odškodnine kajzerju.

Mussolini je zagrozil z vojno Nemčiji in Avstriji.

Senat se noče baviti z antracitno situacijo

Washington, D. C. — Senator Copeland iz New Yorka je v soboto zopet predložil resolucijo, ki nalaga predsedniku Coolidgeu, naj skliče konferenco operatorjev in rudarjev v Washingtonu v svrhu končanja stavke. Resolucija je propadla s majhno večino 43 proti 38. Senator Copeland je naznanil, da v ponedeljek zopet predloži svojo resolucijo.

Senator Robinson iz Arkansasa je predlagal, da se ustanovi zvezni industrijski odbor, ki naj izravna konflikt v antracitni industriji in prepreči tudi bodoče stavke.

Istočasno je kongresnik Sommers iz New Yorka v poslanski zbornici predlagal, naj predsednik Coolidge pošlje zvezno armado v okrožja antracitnega premoga.

Washington, D. C. — Senat je odklonil z 48 glasovi proti 23 uvaževanje Copelandove resolucije, ki zahteva, da predsednik Coolidge intervenira v stavki rudarjev na polju trtega premoga.

Ako bi bila ta resolucija sprejeta, bi bil moral predsednik pozvati zastopnike rudarjev in premogovniških podjetnikov na konferenco. Preden so senatorji glasovali, je senator Copeland apeliral na senatorje iz novogledskih držav, da naj glasujejo za resolucijo. Njegov apel je zadel na gluha ušesa.

Za resolucijo so glasovali sledeči:

Republikanci: Brookhart, Cousins, Fletcher, Howell, La Follette, Norris in Ryan. Demokrati: Brandegee, Broussard, Bruce, Caraway, Copeland, Dill, Edwards, Ferris, George, Hoffman, Kendrick, McKellar, Mayfield, Overman, Sheppard, Smith, Trammell, Tyron, Walsh in Wheeler—20. Farmerstva delavska stranka: Shipstead—skupaj 28.

Proti resoluciji so glasovali sledeči:

Republikanci: Bingham, Borah, Butler, Cameron, Capper, Commis, Dale, Denon, Eder, Ernst, Fernald, Fox, Gillet, Goff, Gooding, Hale, Harrell, Jones in Washington. Keyes, McKinley, Metcalf, Moore, Norton, Oddie, Pepper, Phlips, Fink, Reed in Scott. Oddie, Pepper, Phlips, Fink, Reed in Scott. Pennsylvania, Robinson in Indiana, Stanford, Wadsworth, Warren, Watson, Wetler, Williams in Willis—32. Demokrati: Burton, Fletcher, Harris, King, Keadell, Robinson of Arkansas, Simmons, Stephen and Swanson—9. Skupaj 41.

Bitka med sovjetskimi kurirji in banditi.

Berlin, 6. febr. — Iz Rige javljajo o bitki v vlaku, ki je vozil iz Moskve v Rigo v petek zjutraj, med sovjetskimi vladnimi kurirji in političnimi banditi, ki so hoteli vzeti kurirjem diplomatske torbe z listinami. Strelili so pokali z obeh strani in dva bandita sta bila ubita. Eden kurir je tudi obležal mrtev in drugi je težko ranjen.

SEVERNI KAPITALISTI PODPIRAJO JUŽNE

V tovarnah na jugu je delavna moč poceni. — V južnih tekstilnih tovarnah so naložili v zadnjem letu zopet \$50,000,000.

New York, N. Y. — Na jugu je človeška delavna moč zelo poceni. To je tudi vzrok, da kapitalisti na severu vlagajo denar v južnih tekstilnih tovarnah. V minulem letu so severni kapitalisti zopet naložili petdeset milijonov dolarjev. V severnih tekstilnih tovarnah ni veliko delo. Znano je, da so tekstilni delavci najslabše plačani, a tekstilnim baronom se zde te mezde previsoke in tako so pričeli industrijo počasi seliti na jug.

Poročilo bankirjev samo pripoveduje, kako velike severne tekstilne kompanije nalagajo denar na jugu. Pri trdki Pepperell mills v Biddefordu Maine, je na stavki 3,500 delavcev. Ta kompanija gradi novo tovarno v Opeliki, Alabama. Ta tovarna bo stala en milijon dolarjev. Trdka Boreden Mills je preselila svoje stroje v svojo novo tovarno iz Fall Riverja v Kingport, Tenn. West Boylston Manufacturing kompanija v Easthamptonu, Mass., je kupila tovarno v Daltonu, Ga., vrh tega pa še gradi novo tovarno za milijon dolarjev. In tako se vrste v poročilu bankirjev, še druge trdke s severa, ki so kupile svet v južnih tovarnah, da na njem zgrade nove tovarne.

Ako se bo to preseljevanje nadaljevalo, bo v kratkem akoraj vsa tekstilna industrija preseljena v južne države. Iz te resnice se lahko delavci ude, da je treba takoj pričeti z organiziranjem tekstilnih delavcev v južnih državah. Ako delavci zamude ugodno priliko, jih bodo kapitalisti prehiteli. Severni kapitalisti, ako je njegovo podjetje veliko, ni nič drugega kot južni kapitalist.

Prva zmaga nad monarhisti v Nemčiji

Zbornica je ustavila odškodnino Hohenzollerncem za zaplenjeno premoženje. Zadnjo besedo bo najbrž imelo ljudstvo.

Berlin, 6. febr. — Nemška zbornica je včeraj sklenila z veliko večino, da vlada ne sme izplačati bivšemu kajzerju in ostalim članom bivših nemških dinastij odškodnine za njihova premoženja, ki so bila zaplenjena v revoluciji leta 1918. Samo Hohenzollernova familija zahteva \$283,000,000 v zlatu.

Sklep znači, da morajo vse terjatve bivšega cesarja, kraljev in princev čakati. Predloga se glasi, če parlament dovoli odškodnino, tedaj mora vlada vseeno čakati, da odloči ljudstvo s splošnim glasovanjem. Socialisti in komunisti, ki so izvajali prvo zmago — z njimi je glasovalo tudi mnogo demokratov in drugih republikancev — upajo, da bo zadeva povoljno rešena v parlamentu. Prav gotovo pa zmaga ljudstvo, če pride zadeva na referendum. To bo prvo ljudsko glasovanje v Nemčiji in valed tega velike važnosti. Glasovanje namreč odloči, da li je bila revolucija in iz te sledeča republika upravičena ali ne.

Alkohol ubil šest ameriških vojakov.

Honolulu, Havaj, 6. febr. — Šest ameriških vojakov v tujakih vojašnici je umrlo valed zastrupljenja z alkoholom. Pili so alkoholizirano toniko za laze, katero so kupili od tihotapcev za žganje. Vojaška uprava je odredila strogo preiskavo. Tragedija je naredila močan vtis na vojake.

Šestnajst rudarjev je še vedno pod zemljo

Pittsburghski rov je še zapečaten. Dve žrtvi pokopani v nedeljo.

Herning, Pa. — Vhod v premočevnik št. 4 Pittsburgh Terminal Coal kompanije, v katerem gori še od zadnje arede, je še vedno zaprt. Uradniki družbe pravijo, da stene ne bodo predrte toliko časa, dokler bo kaj plina v rovih. Šestnajst mož je še vedno pod zemljo.

Včeraj je bil pogreb dveh rudarjev, katere so takoj prvi dan prinesli mrtva na površje.

Katoliški nadškof v Mehiki mora pred sodišče

Poglavar katoliške cerkve v Mehiki je vetaš, ki hujska proti ustavi in zakonom.

Mexico City, 6. febr. — Tejedada, tajnik za notranje zadeve, je sinoči naznanil, da vlada izroči nadškofa Jose Moray del Risa sodišču radi njegovih vstajniških posilov. Nadškof Rio, poglavar katoliške cerkve v Mehiki, je obtožen, da je izjavil dne 4. februarja, da bo cerkev vodila z vsami silami boj proti ustavi in zakonom, ki ovirajo aktivnost cerkve in versko svobodo.

Tajnik Tejedada pravi v svojem naznanilu, da vlada smatra nadškofovo izjavo za odprto revoluto proti temeljnemu zakonu mehiške republike. Tejedada je dalje dejal, da ima katoliška cerkev vso svobodo v mejah zakona, meje so pa tam, kjer cerkev nasprotuje razvoju in napredku mehiškega ljudstva.

Bruce obostruira železniški delavski predlogi

Pred senatnim odsekom je vložil ugovor proti nekaterim brezpomembnim določbam. — Te pokazuje, da je nasprotnik predloge.

Washington, D. C. — Senator Bruce, korporacijski demokrat iz Marylanda in bivši železniški komisar te države, je pričel voditi odprto obstrukcijo proti novi delavski predlogi, glede katere so se sporazumeli zastopniki železničarjev in železniških ravnateljev. Ko je bil Daniel Willard, ravnatelj železniške družbe Baltimore & Ohio, ki je naklonjen predlogi, zaslišan kot pričalec glede predloge pred senatnim odsekom, je Bruce ugovarjal brezpomembnim določbam v predlogi. Spoznati je bilo, da Bruce namerava s to strategijo doseči kakšne spremembe, da bi nato ena ali druga stranka zavrgla vso predlogo.

Willard in Crowley, predsednik železniške družbe New York Central, sta priporočala, da naj odsek priporoči predlogo senatu, da zanjo glasuje. Crowley je rekel, da ta predlog pomeni korak naprej do miru v industriji. To je še najboljša predloga, ki je bila kdaj izdelana za železniško industrijo, da se doseže mir. Zato je je treba po Crowleyjevem mnenju preizkusiti.

Bruce je skušal Willarda in Crowleyja speljati, da ročeta, da morajo železniške družbe priznati železničarskim unijam vse, preden pride do sporazuma. Oba sta rekla, da to ni res. Senator Couzens je vprašal, ako ni najbolj važna koncepcija, ki so jo železničarske unije napravile železniškim upravam, da se stavka odloži za 60 dni, ko je bil spor predložen posebnemu preiskovalnemu odboru. Crowley je dejal, da uprava pripišuje temu "roku za ohlajenje" veliko važnost.

Wheeler in Couzens sta pokazala, da sta zelo nezadovoljna z Brucovo taktiko. Bruce je postal zelo delaven šele tedaj, ko je Loree, zastopnik železniške družbe Delaware Hudson, in nekaj predsednikov drugih želez-

MUSSOLINI JE ZAGROZIL NEMČIJI, AVSTRIJI Z VOJNO

Italijanski diktator je izjavil v zbornici v soboto, da Italija ne samo obdrži zastavo na Tirolskem, pač pa je lahka pomakne preko meje na sever. Mussolini je bruhal ogenj radi bojkotne propagande napram Italiji.

Francoski poslanci morajo razgaliti dohodke

Zbornica je sprejela točko, ki zahteva, da vsi poslanci objavijo popis svojega premoženja v uradnem listu. Velika panika.

Paris, 6. febr. — Francoska zbornica, toriče senzacij zadnje čase, je včeraj eksplodirala novo bombo s takim pokom, da so parlamentarni krogi kar onemeli. Zbornica je s 442 proti dvema glasovoma sprejela točko v davčni predlogi, ki določa, da morajo vsi člani parlamenta objaviti v uradnem listu "Journal Official" natančen popis vsega svojega premoženja kakor tudi razliko med premoženjem, ki so ga imeli leta 1914. in onim leta 1918. Našteti morajo vse virove svojih dohodkov in vrednost hiše, avtomobila, delnice itd.

Novo točko je predložil v teku vroče debate poslanec Balanant, član nacionalnega bloka, ko so poslanci dolžili drug drugega, da so se okoristili med vojno in da niso nikdar plačali upravičene vso dohodninske davka. Socialisti in komunisti so hitro podprli točko in v splošni razburjenosti je bila sprejeta na veliko presenečenje skoraj soglasno; samo dva sta glasovala proti. Komunist Couturier je še dodal, da se mora objaviti tudi seznam kabinetne seje, kadar bo vlada raspravljala o delinkventnih poslancih — in tudi dodek je bil sprejet.

Nova klavzula, ako je sprejme se senat, odpre javnosti pogled v privatne zadeve vseh poslancev. Ko so se poslanci po glasovanju svedeli, kaj so storili, je zavladala med večino velika panika. Mnogi so takoj brzojavili bankirjem in zemljiščnim agentom v domačih mestih, naj "sfiksajo" njihove finančne zadeve tako, da ne bo izgledalo nevarno.

Krojaški delavci se pripravljajo za stavko

V ta namen zbira milijondolarski stavkovni sklad. — Stavka prične spomladi, če podjetniki ne bodo priznali zahtev organizacije.

New York, N. Y. — Krojaški delavci, organizirani v organizaciji "Ladies Garment Workers", se v New Yorku pripravljajo za splošno stavko. Zastavkali bodo delavci, ki izdelujejo ženske plašče in obleke. Nabirati so pričeli milijondolarski sklad. Za stavko je bilo oddanih tridesetina večina glasov. Vsak član bo prispeval po dvajset dolarjev v stavkovni sklad. Tudi za ta zaključek centralnega odbora je glasovalo več članov kot dve tretjini.

Organizacija je sklenila zaradi tega nabirati še zdaj za stavkovni sklad, ker ne misli odjenjati v svojih zahtevah. Organizacija stoji na stališču, da mora izvesti svoj program. Pred vsem zahteva, da se izvedejo v industriji zahteve unijskega delavstva in odpravi delo od kosa. Veliki tovarnarji, ki so nekoč zaposlili po več sto delavcev v eni tovarni, so postali mešetarji, ki zdaj oddajo delo malim delodajalcem. Ti mali delodajalci pa oddajo delo še manjšim delodajalcem, v katerih včasih dela samo od deset do dvajset delavcev.

Unija zahteva, da mora biti določeno število podjetnikov, ki delajo za enega mešetarja. Dalje se zahteva, da mora biti določeno minimalno število delavcev, ki delajo v eni delavnici. Unija mora imeti neomejeno pravico do nadzorovanja delavnice.

Delo mora biti garantirano za najmanj 32 tednov v letu. Delo je sezonsko. Delodajalci skrajšujejo te sezone, število brezposelnih delavcev pa postaja večje. Zahteva je tudi samo 40 ur dela v tednu. Boj se bo pričel po 15. maju, ko bo komisija guvernerja Smitha poročala, česar je dognala pri preiskavi industrije. Organiziranih delavcev, ki izdelujejo ženske obleke in plašče v New Yorku, je okrog 45,000.

Amundsen bolan.

Los Angeles, Cal. — Kapitan Roald Amundsen, ki je vodil letalsko ekspedicijo na severni tečaj, leži tukaj bolan na prehladu.

Niških družb izjavilo, da so proti predlogi, za katero se je izrekla pretežna večina železniških družb.

Švica pripravljena sprejeti sovjetske pogoje

Konflikt med fašisti in socialisti v Zenevi.

Zeneva, 6. febr. — Vest iz Berna, da je švicarska vlada pripravljena sprejeti pogoje sovjetske Rusije glede zadoščenja za umor poslanika Vorovskija, je alarmirala tukajšnje fašistovske organizacije. Voditelji so hitro sklicali javen protestni shod. Socialistične delavske organizacije, ki zahtevajo, da se Švica pobota s sovjeti in upostavi pretrgane diplomatske odnose z Moskvo, so odgovorile s protidemonstracijami. Posledica so bili izgledi, v katerih je nastopila državna garda in razgnala demonstrante.

Švicarska vlada izmenjava note z Moskvo že nekaj časa na pritisk lige narodov, ker je sovjetska Rusija odklonila sodelovanje pri mednarodni razorožitveni akciji, ako se bo vršila v Švici, dokler Švica ne da zadoščenja sovjetom. Na splošno zahtevo buržoaznega časopisa je švicarska vlada naznanila, da objavi v ponedeljek vso korepondenco z Moskvo.

Nemci na Češkem se morajo umakati češko.

Dunaj, 6. febr. — Čehoslovski ministriški svet je odredil, da nemški uradniki v Čehoslovskiji, ki ne znajo češko, se morajo naučiti v enem letu, drugače nimajo pravice do javne službe.

PROSVETA

GLASNIK SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojništvo \$8.00.

Naslov na vse, kar želiš stik s urednikom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrvite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAPITALISTI SO ŽIDANE VOLJE.

Finančna poročila v časnih govore o velikih profitih.

Minilo je Novo leto in počasi so pričeli veliki dnevniki in finančni časniki prinašati finančna poročila velikih korporacij. Bolj ko se je mesec januar bližal koncu toliko številnejša so bila taka poročila. In kaj govore ta poročila? Da je bilo leto 1925 uspešno za kapitaliste. Ako niso korporacije zadovoljne s temi dobički, tedaj je to dokaz, da žele tako visoke profite, kot so jih imele ob vojnem času. Ako se ta želja analizira, kako bi se dala uresničiti, tedaj se pride do zaključka: Blagovna produkcija in distribucija sta veliko manjši, kot sta bili ob vojnem času. In da se dosežejo tako visoki dobički kot v vojnem času, žele gotovi privatni bizniški interesi, da se delavci še bolj intenzivno izkoriščajo z dolgotrajnim delavnikom in nižjimi mezdami, poleg tega se pa navidežno še cene navzgor. Na drug način je sploh nemogoče povišati dobiček, ako se ne povišata blagovna produkcija in distribucija na tisto stopnjo, na kateri sta bili v vojnem času.

Z drugimi besedami se da ta nezadovoljnost z doseženimi dobički tudi označiti na tale način. Želja privatnih interesov in privilegijev je tako velika pri nagromadjevanju bogastev, da skušajo k nakopičenim milijonom nagromaditi nove milijone.

Poročilo U. S. Steel korporacije pripoveduje, da je korporacija imela zadnje tri mesece leta 1925 \$42,280,465 dobička. Celoletni dobiček jeklarskega trsta pa znaša \$166,188,090. Ako se odštetejo leta od let 1916 do 1918, tedaj se lahko prepričamo, ako čitamo finančna poročila prejšnjih let, da so jeklarski trustovci imeli samo dvakrat večji dobiček, kot v letu 1925.

Trust je izdal delnice za \$508,000,000. Dobitek od te glavnice znaša v odstotkih \$12.82%. Ampak ta glavnica ne pomeni, da so jeklarski trustovci vložili res v gotovini \$508,000,000 kot glavnico. Vrednost te glavnice je zaradi tega tako narasla, ker so se veliki dobički prejšnjih let znova naložili v korporaciji.

Ti ogromni dobički pripovedujejo, kaj bi lahko vse izvršil jeklarski trust za blagostanje jeklarskih delavcev, ako bi bil ta trust res dobri oče, ki skrbi za svoje delavce, kot dober oče za svoje otroke. Gary, predsednik trsta ima pač navado, da prikazuje trust kot dobrotnika svojih delavcev. V resnici je pa stvar narobe. Delavci so do brotniki lastnikov tega trsta, ker pohlevno garajo in množe premoženje trsta.

Bethlehem Steel korporacija se tudi ne more pritožiti zaradi majhnega dobička. Ta korporacija je v letu 1925 imela \$38,988,742 dobička, ali \$5,000,000 več kot v letu 1924, dasiravno je imela za \$30,000,000 manj blagovnega prometa kot v prejšnjem letu. In kaj to pomeni? Da so delavci v letu 1925 prejeli manj mezde in konzumenti so preplačali produkte.

Poročilo pravi, da je bilo izplačano na delnico le \$5.30 dividende. Kako se je to zgodilo?

Do se to razume, je treba pogledati finančna poročila iz prejšnjih let. Tako je n. pr. ta korporacija za leto 1917 proglasila 200-odstotno dividendo v delnicah, da pri krije ogromne dobičke, ki jih je imela v vojnem času. Leta 1916 je znašal dobiček 146 odstotkov od glavnice. Triletni dobiček od 1916-1918 je znesel trikrat toliko kot glavnica.

Ako se dobiček leta 1925 računamo le po originalni glavnici, tedaj ta dobiček zneso po šestnajst od sto. In kaj so razdelili jeklarski delavci koncem leta 1925 med seboj? Zulje, trpljenje, revščino, skrbi, pomanjkanje itd. Postal so za eno leto starejši, njih življenska sila je pa veliko bolj izčrpana, kot je bila pred enim letom. Tako je plačilo za one, ki so s svojim delom ustvarili te ogromne profite.

Charlie Schwab je zadovoljen. On je prežet z optimizmom. On napoveduje, da bo letos industrija še bolj cvetela, kot lani. Schwab ve, zakaj tako govori. Procvitanje industrije pomeni zanj in njegove kapitalistične tovariše letos še večje profite. Schwab se veseli, ker se delavci še niso probudili tako daleč, da bi pokazali na volilni dan z volilnim listkom, da zahtevajo v gospodarstvu tudi zase enakopravnost. In s Schwabom so tudi njegovi kapitalistični tovariši izredno dobre volje.

JAVNA GOVORNICA

West Allis, Wis. — Po dolgem času sem zopet prišel do moči, da mi je mogoče v javnosti izraziti svoje mnenje. Mesec in pol je minilo, odkar so mi zdravniki obvezali desnico, s katero sem bil ponorečen. Ker sem bil zadet ravno na desnici, sem moral molčati, medtem pa sem pripravil gradivo za čas obračuna.

Čital sem razne napade na S. N. P. J. in njene uradnike od strani raznih fanatikov. Stari člani pri jednoti so že vajeni takih reči, kakor se tudi zavedajo, da je kritika dobra, ako je zdrava. Toda vsak, komur kritika sliši, se je kmalu navnela, pa naj bo kritika zdrava ali bolna. Pri paznem čitanju raznih listov se mi zdi, da "Amerikanski Slovenec" nadkriljuje vse ostale, a tudi "Delavska Slovenija" ne zaostaja mnogo za prvim. Toda ta dva lista sta obojena v pogin, ker drugim jamo kopljeta, in sicer bosta poginila kakor hitro naročniki spoznajo bluff.

Zanedelav sem kritiko in hujskanje nekoga "Korla Novaka", po kateri človek dobi vtis, da se hujskajo valjuje za gospodarja pri blaginji S. N. P. J., ker pa ni mogel storiti dovolj vpliva, se sedaj jezi nad našim glavnim odborom, čel, da so "socialpatioti", ki imajo premoč. S takimi primki so začeli obkledati kar odkrja. Če imajo že taki pravice, ki niso niti člani naše jednote, naj bo torej tudi meni kot članu dovoljeno, da še jaz malo "oglodam". Posebno imam pri tem veselje spraviti se na glavnega predsednika naše jednote.

Že odkar je pater Kachmir pribumal v Chicago se spodišča nad našo jednoto in socialisti. Toda do zadnjega časa ni bilo opaziti nobenega odgovora od strani našega predsednika. Jaz sem že mislil, da posnema mr. Kulica v molčanju. Nit potrpežljivosti se je končno tudi njemu utrgala; povedal je v svojih zadnjih člankih dejstva, ki so zelo spektakularna; nasprotniki so kar ostrmeli in meni se je kar samo smejalo, da sem bil popolnoma zadovoljen.

Članstvo S. N. P. J. ne potrebuje varuhov, ki bi pod raznimi pretekami prišli do moči, da kontrolirajo blaginjo jednote. Članstvo kakor tudi odborniki bi pač ustrelili največjega kozla, ako bi se dali prevariti takim ljudem. Žal pač, da se vsaki večji organizaciji, pa naj bo še tako napredna, dobijo ljudje, ki slede zavajalcem. Taki bodo tudi pri nas razočarani, da ne bo dolgo tega, kakor se je tudi zgodilo z nekaterimi trpinami tu v Milwaukeeju.

Delavci, kaj mislite, da vas bo rešil kak odrešenik in vas bo razpustil človek kot je "Čarli Novak" pripeljal v socializem?

"Delavska Slovenija" bi rada z udrihanjem po Etbinu Kristanu delala razkol in zmešnjavo. Očita radi milijondolarskega fonda, kar urednik D. S. prav gotovo ve, da ni resnica. Kdor je čital Etbin Kristanove govore v Beogradu, se je gotovo strinjal z njim, saj tudi kar je bilo v jugoslovanskem parlamentu do brega za delavstvo, je bila zasluga ravno Etbina Kristana. Tako tudi še dobro vemo, kaj so delali provokatorji, ki so si nadelali plašč komunizma, a so s svojimi dejstvi pokazali, da niso nič drugega kot protidelavski podkupljeni ali pa zaslepljeni. Razbijali so socialistične shode in dejansko napadali prave delavske voditelje mesto da bi sodelovali z že priznanim delavskim socialistično stranko, ki je imela dobre in izkušene zastopnike. Toda "komunisti" so divjali, naprej, izživili so in razbijali vse, kar je imelo delavstvo zgrajeno ter jim je prišlo pod roko. Razkol so širili toliko časa, da so jim podlegli nekateri socialistični poslanci, se jim pridružili in pustili Etbina Kristana osamljenega.

Poglejmo zdaj, kaj so bili uspehi? Dosegli so, da je bila socialdemokratska stranka ponikla in domalega uničena. Delavstvo je izgubilo svoje itak neštivilne zastopnike v parlamentu, resnični komunisti so bili pomeni v zapor, tepeni in bičani.

"Čarli Novak" napada Kristana kot izdajalca. To vrši samo zato, da odvrta pozornost od pravih izdajalcev. Smelo trdim, ako bi bili socialisti in komunisti sodelovali (zadnji so le raz-

dili), bi ne bilo na stotisoče Slovencev ostalo pod kruto fašistiško vladjo. Čitatelji, verujte, da je to resnica, kajti tudi Srbija se je bala, da so vsi Slovenci tako divji kot so bili tedanji komunisti, ki so hujskali že itak zbegano ljudstvo.

Kje so danes jugoslovanski komunisti? Poznal sem nekaj dobrih sodrugov, ki so pod njih pritiskom izstopili iz stranke. Socialdemokratska stranka je bila priznana, kaj pa imajo danes radi tega, ko so jo razkosali? Čas je, da pričnete poštno delo z resničnim izobraževanjem, ne s hujskanjem proti moči, kateri je s svojo poštvalnostjo tako veliko naredil za Slovence kot le malo ljudi za svoj rod.

Mogoče je — Čarli Novak čul razbojnano klerikalno laž, da je Kristan odnesel milijondolarski fond. Zato si morda misli, če se je neumnemu Kristanu posrečilo odnesti en tak fond, bi navihani Novak moral odnesti dva. Potem bi jo odkuril, saj ga nihče ne pozna v Ameriki. Vsekakor fantiček prihaja do razočaranja. Pri klerikalcih ni nič, ker tam je itak dovolj koritarjev, a pri "socialpatiotih" S. N. P. J. pa ne gre in ne gre. Mogoče bo vendar šlo pri prihodnji konvenciji, si misli. Zato se tudi pripravlja s črnenjem urednika in drugih odborov. Ampak fant je še mlad, zato dela račune brez kremarja. Tudi si daja jako slabo spridevalo z napadanjem uradnikov, katerim ni še nihče dokazal kake nepoštenosti.

"Delavska Slovenija" je šla odtod, ker nima več pristašev in naročnikov. Bivši njen urednik je razočaran nad takim početjem lastnih tovarišev.

Čarli sicer piše v neki izdaji D. S., da je bilo uradniško mesto ponudeno Franku, ako gre urejati list v Chicago, a Frank Novak trdi, da mu mesto ni bilo nikdar ponudeno. Kje je torej resnica? D. S. izgublja na oglasih. Društvo "Sloga" bo odvzelo društveni oglas in potem je D. S. popolnoma mrtva za državo Wisconsin. Ampak D. S. mora iti v Chicago, da uniči Proletarce, se je izrazil neki komunist, ko je pobiral ostanke, ki imajo še kako vrednost pri D. S. Ljudje pa danes preklinjajo, posebnost tisti, ki so bili kaj zainteresirani v D. S. Ljudstvo se počasi "brihta", s milijondolarskim fondom tu ni bilo nič. Ako bodo v Chicago tako leteli tisočaki skupaj kot sem zadnjič čital, da leto, bo Slovenija kmalu propadla. Čital sem njeno odhodnico po nekem neumornem zagovorniku in sotrudniku. Odhodnica je bila naravnost žalostna. Prej tako navdušenje, zdaj razočaranje.

"Delavska Slovenija" podpira to za to, da lahko njen urednik napada člane in glavne odbornike S. N. P. J. v slovenskem jeziku. D. S. pošilja brezplačno Slovence, da nam z njo delajo zrago. Naj si Čarli zapomni, da zavodni delavci ne potrebujejo takih voditeljev kot je on, ki je hodil še v dolgi srajčki v starem kraju; ko je Jože Zavertnik po Zdrženih državah že obdržal delavske shode ter organiziral in učil delavce. Zato pa si Čarli za vedno zapira pot do nas, ko tako upazano napada naše pravilno izvoljene zastopnike.

S. N. P. J. nam jamči svobodno politično, etično, filozofično prepričanje, toda nikjer ne vidimo v pravih, da bi imeli zadržbarji a kakoršnimkoli imenom pravico ruvati proti S. N. P. J. in njenim uradnikom. Kakoršna pravila je sprejela konvencija S. N. P. J., po takih se moramo ravnati do prihodnje konvencije. In kakoršne uradnike so izvolili naši zastopniki na konvenciji, take moramo spoštovati, če hočemo po začetni poti naprej. — Jože Radelj.

Chicago, Ill. — Minilo je že precej časa, kar sem se zadnjič oglašil. Vedno sem zasledoval gibanje in delo v vseh ozirih. Nehote me je posilil smeh, ker videlo se mi je ravno tako kot kot bi bil kostrun, ki je mislil s svojo divjo pametjo, da je ni sile, ki bi se ustavila njegovi trdi buči. Ko je le butal, je onemogel. Ravno to se godi onim, ki se za letavajo ob akalo S. N. P. J. Ha ha!

Naj zastuje teliko v tem oziru, da se jim vsi prav iz srca nasmejemo. Danes sem se namenil nekaj drugega, to je s dovoljenjem uredništva in član-

stva. Vidi se mi potrebno v tem oziru razmotirati. Neštetokrat se je zgodilo, da so bili naši člani prav na zvit način izvaubljeni v tuje kraje in so investirali. Na žalost pa moram reči, in mi boste tudi priznali, da največkrat so izgubili, kar so dali.

Kmalu bo dve leti, kar sem se naselil v Chicago. Trdil ne bom, ker bi ne bilo pravilno, da je vsak v raja, kdor je tu. On ne, tudi tu je treba biti jako previden. Jaz rečem toliko, da iz srca obžalujem, da sem toliko lepih let zapravil po tistih smrdljivih jamah in vničeval časa mladim dni. Smelo trdim, da vlogilec vseh korupcij in neprilik ima človek vendar podlago za bodočnost in obstanek. Zato pač ne morem ujeti, kaj je vzrok, da so nekateri toliko neprevidni, da se dajo speljavati kot na primer v Florido, Teksas, Missouri in kam še vse drugam v pustnjo v nadi, da s tistim malim denarjem, ki so ga prihranili, bodo v tistih zapuščenih krajih, kjer ni nobenih obrti in industrij, imeli obstanek. Seveda so krivi tudi oni, ki jih do kaj takega pripravijo. Fakt je, da njim je bilo ljubše, ne podajati se v kraje, ki so negotovi. Zato tudi ne najdete, da bi oni tam investirali, ki vas nagovarjajo, našli jih pa boste le tam, kjer je obljudeno, kjer so industrije in kjer je gotov obstanek.

Zaradi tega bi tudi jaz želel poklicati v spomin in da v vaših mogoče prihodnjih korakih preudarite. Za primer bom vzel Chicago. Najvažnejše, prej kot nas kdo namerava kaj pričeti, je, da se prvo prepriča o prostoru, kamor bo vložil svoj denar, dati ima absolutno zasigurano bodočnost. V takem kraju šele je umestno kaj kupiti in si postaviti dom, ali kar je še koga volja.

Imam skušnje. Odpirali so novo majno, obetali so vse najboljše, da je vse drvelo naprej. Ku-

ZARKOMET

Njegov "jubilej"

Miha Koritar — Bog mu daj srečo — je hotel biti popularen. Pa tudi raztrgane šepi si je hotel malo zakrpati. Ker ima konjako pamet in je študiral Trunkovo logiko, je kmalu prišel na solucijo.

V prijaznem Jolietu je umrl ubožec. Ime mu je bilo Krumir. Došlo let je Krumir opravljal starodavno obrt magije; in dolgo let je bolehal. Ko ga je končno Bog poklical v večna lovišča, je ostala magijarna brez magika.

Miha Koritar je že od sedmega leta zaljubljen v magijo, to je v razne svete skrivnosti šloganja na karte, kroglice in šibice ter zvončkanja z gumbi in krišci. Kako priti do Krumirjevega imena in do "jacka", ki se ga ne manjka, dokler so Mihi na svetu?

Kako! Prst na čelo in drugi prst na trobilo! Bog je v nebesih in Mihi so na zemlji! Ala! — Od Krumirja je ostala le njegova stara suknja. Vsi Mihi so jo poznali. Kajti bila je suknja posebne vrste: trije svetli gumbi kot tolarji spredaj in dva kukluskiansko pokrižana gumba kot dve vuzamski pogačici zadaj. Kdor je videl suknjo, je vedel, da vidi očanca Krumirja. Ala po suknjo! —

Miha Koritar obhaja svoj jubilej. Povabil je vse Mihe in Mihečke na surprise party. Obelke je magično suknjo in rekel: "Poznate to suknjo? Poznate! Poznate zdaj mene? Poznate! Vedite, suknja je danes stara ravno 35 let. Ker je suknja moja in jaz sem v suknji, sem tudi jaz, Miha Koritar, star 35 let. Poljubite suknjo vsak enkrat, a ti Barbara izpod Koše poljubi trikrat!"

K sugestiji glede dogodkov in zakaj želim vedeti, če je kaj risarjev med čitatelji.

Cenjeni K. T. B.! Ker imam tudi jaz rada tvojo kolono, povem svoje mnenje o sugestiji neke čitateljice, ki je izrazila željo, da bi se zopet ponovili "Dogodki" v Zarkometu. Tudi jaz sem za dogodke, če pa premlislim, kak "trouble" so ti delali dogodkarji zadnjič, se nič ne čudim, ako se jih braniš. Radovedna pa sem zakaj vprašuješ, če je kaj dobrih risarjev med čitatelji. Nisi pojasnil, kaj naj risemo. Vsekakor ne maraš poslopj, ko-

stva. Vidi se mi potrebno v tem oziru razmotirati.

Neštetokrat se je zgodilo, da so bili naši člani prav na zvit način izvaubljeni v tuje kraje in so investirali. Na žalost pa moram reči, in mi boste tudi priznali, da največkrat so izgubili, kar so dali.

Kmalu bo dve leti, kar sem se naselil v Chicago. Trdil ne bom, ker bi ne bilo pravilno, da je vsak v raja, kdor je tu. On ne, tudi tu je treba biti jako previden. Jaz rečem toliko, da iz srca obžalujem, da sem toliko lepih let zapravil po tistih smrdljivih jamah in vničeval časa mladim dni. Smelo trdim, da vlogilec vseh korupcij in neprilik ima človek vendar podlago za bodočnost in obstanek. Zato pač ne morem ujeti, kaj je vzrok, da so nekateri toliko neprevidni, da se dajo speljavati kot na primer v Florido, Teksas, Missouri in kam še vse drugam v pustnjo v nadi, da s tistim malim denarjem, ki so ga prihranili, bodo v tistih zapuščenih krajih, kjer ni nobenih obrti in industrij, imeli obstanek. Seveda so krivi tudi oni, ki jih do kaj takega pripravijo. Fakt je, da njim je bilo ljubše, ne podajati se v kraje, ki so negotovi. Zato tudi ne najdete, da bi oni tam investirali, ki vas nagovarjajo, našli jih pa boste le tam, kjer je obljudeno, kjer so industrije in kjer je gotov obstanek.

Zaradi tega bi tudi jaz želel poklicati v spomin in da v vaših mogoče prihodnjih korakih preudarite. Za primer bom vzel Chicago. Najvažnejše, prej kot nas kdo namerava kaj pričeti, je, da se prvo prepriča o prostoru, kamor bo vložil svoj denar, dati ima absolutno zasigurano bodočnost. V takem kraju šele je umestno kaj kupiti in si postaviti dom, ali kar je še koga volja.

Imam skušnje. Odpirali so novo majno, obetali so vse najboljše, da je vse drvelo naprej. Ku-

lov ali posebnih repotij. Čitate-lji in čitateljice torej želimo, da nam pojasni, kaj bi rad, predno kdo svali kakšno kolibo na tvojo mizo: — Kanaja iz Lowe.

(Bom pojasnil. Rad bi namreč vedel, če je med prijatelji kolone kaj talentov za risanje karikatur ali kartunov kot jih lahko vidite v angleških listih. Ni treba popolne umetnosti; približno dobre risbe zadostujejo. Poljube kaj za skušnjo. Ako ba kaj odsva, bomo imeli v koloni kontest za najboljšo karikaturu. Vse slike morajo biti izvirne in dostojne. Kdo bo prvi? — K. T. B.)

Pertinentno vprašanje. Zakaj je kralj Evharistov izbral Chicago za svoj kongres?

Pertinenten odgovor. Zato, ker je v katoliškem škaklem mestu najmanj ropov, umorov in drugih lumparij na svetu. (Durkina srečno obesimo še pred kongresom.)

Delavske razmere v Montani. Novica iz Kleina: V našem mestu Dead Man Cooly smo začeli delati "highway road" do fektorije za rakijo ali "belo mulo". Prvi dan nas je bilo ljudi od vseh vetrov. Gorenjci smo bili zaposleni s težkim delom. Hrva-ti so bili polirji, Litvini pa inženirji. Tako je odločila naša misus od fektorije in njen polovi-čar je bil zadovoljen; toda drugi dan nas je odsvolila. Veš, Zarkomet, ona je tudi malo kapitalističnega mišljenja. — Čarli Rogan.

Kakor se vzame. G. Trunk se zgraža nad besedami "lopovsko-hinavska svotaj" v Proletarcu. Pravi, da to ni kulturno. Kadar pa g. Černe zapiše te ali grše besede, takrat je kulturno. Če več. Katoliško kulturno!

Bodo se prej naučili. Cenjeni Zarkomet! Oprostite naši naselbini zaradi knjige "Amerikanski Slovenci", katero smo zaenkrat odklonili. Naročimo jo kakor hitro se naučimo brati in pisati. Pojdemo na "bulevard" in tam se naučimo. Veseli nas, da imamo v naši sredi rojaka, ki nas Slovence in Poljake izobražuje. V njegovo šolo se vpisemo, če ne prej, 29. februarja 1926. — Večletni naročnik Prosvete, Vandling, Pa.

K. T. B.

povali smo leto in si zidali domove tudi v resnici pri takih maj-nah, ki so obefale obstanek. A pogledajmo dom, katerega si je kdo postavil in vse prihranke svojega življenja v njega vtiaknil. Vse je šlo. Majna je zaprta, nikjer naokrog ni dela. Tako je človek ob vse, kar si je v letih pristradal. Industrijsko mesto pa kot je na primer Chicago, je vse kaj drugega.

Tu so vsake vrste industrije. Ako človek izgubi eno delo, si v stanu poiskati drugo. Posebne prilike, katere se pa obetajo mladini, sploh ne bom omenjal. Kakor vsakemu znano, Chicago šteje danes nad tri milijone duš, meri 200 štirjakkih milj in se cení nje vrednost nad 3 bilijone 255 milijonov dolarjev. Od leta 1920 je narasla v vrednosti za 255 milijonov, od leta 1910 pa za \$1,298,128,760. Dovoljenje za nove stavbe je bilo izdano mino-lo leto za 387 milijonov. Chicago je največja svetovna centrala za les, žito, meso, poljedelarsko o-rožje, telefon, obleko itd., toraj prostor, ki je po mojem mnenju bolj priporočljiv kot pa one vrste kraj.

Ponoviti še hočem, kar je bilo že svoj čas v Prosveti poročano, oni, kateri so pri volji investirati, je bolje, da investirajo v takem mestu in okolici, kjer bo gotov obstanek in zraven pa se še pridobi na naraščajočih cenah. Tudi so slučaj, pri katerih je še posebna sreča. Takih in enakih prilik je tukaj mnogo.

S tem ni moj namen reči, da vsak, ki si nabavi loto ali stavil-šče, bo obogatel. Tudi tu je treba biti jako previden. Ako kdo kaj namerava in bi želel nadalje pojasniti, sem drage volje pripravljen ustreči in podati nasvete, ki jih bom v stanu pojavi-niti. Za boljše uspeh in boljšo bodočnost pozdravljam. — Louis Shurtzack, 315-919 Addison St., Chicago, Ill.

S tem ni moj namen reči, da vsak, ki si nabavi loto ali stavil-šče, bo obogatel. Tudi tu je treba biti jako previden. Ako kdo kaj namerava in bi želel nadalje pojasniti, sem drage volje pripravljen ustreči in podati nasvete, ki jih bom v stanu pojavi-niti. Za boljše uspeh in boljšo bodočnost pozdravljam. — Louis Shurtzack, 315-919 Addison St., Chicago, Ill.

S tem ni moj namen reči, da vsak, ki si nabavi loto ali stavil-šče, bo obogatel. Tudi tu je treba biti jako previden. Ako kdo kaj namerava in bi želel nadalje pojasniti, sem drage volje pripravljen ustreči in podati nasvete, ki jih bom v stanu pojavi-niti. Za boljše uspeh in boljšo bodočnost pozdravljam. — Louis Shurtzack, 315-919 Addison St., Chicago, Ill.

ZELEZNIŠKA POLITIKA POSTAVLJENA V LUC

Ta politika pokazuje, zakaj so premogovniki v Ohiju zaprti. — Poteza je bila izgrajena proti antijakim premogovnikom.

Washington, D. C. — Ko se je pričela debata zaradi profitarstva s premogom, je senator Shipstead iz Minnesote, pokazal kako protidelaške sile vplivajo na vlado.

Senatorja Willis iz države Ohio in Reed iz države Pennsylvanija, sta se pritožila, da je meddržavna trgovska komisija dovolila izredno nizke vozne cene za prevažanje premoga po železnih državah West Virginia in Kentucky. Shipstead je vprašal Willisja, če v državi Ohio premogovniki zaprti, ker se cene za prevažanje znižale nepravilno v prid konkurentom, ki obratujejo neunijske premogovnike.

"Da, zaradi tega," je odgovoril Willis.

"Ta majhna razprava je zelo podudljiva," je rekel Shipstead. "Premogovna komisija je izjavila v svojem poročilu, da ima moč, ki določa vozne cene, precej stika s produkcijo premoga. Vzpričo tega fakta, da je bilo sliki pritožbe od časa do časa, da je meddržavna trgovska komisija delala razliko med premogovniki, v katerih delajo organizirani delavci, z znižanjem vseh cen za premog iz neunijskih premogovnikov, in vzpričo tega, kar se je zgodilo danes popoldne tukaj, tedaj se vidi jasno, da se je zlorabila moč vlade za znižanje vseh cen neunijskim teritorijem z namenom, da se uničijo delavske unije v krajih, v katerih je delavstvo organizirano v premogovniški industriji. To pojasnjuje tudi senatorju iz države Ohio, zakaj ne delajo v unijskih premogovnikih skozi vso zimo v državi Ohio.

Reed ni nikdar zagovarjal delavcev, ampak ima skrb zaradi položaja na premogovnem polju, ker bodo v jeseni volitve, pa je rekel: V pensilvanski premogovniški plačujejo rudarjem mezdo ali pa približno šestvico. Oni plačujejo življenjsko mezdo, zato morajo trpeti zaradi teh novih premogovnih polj, na katerih plačujejo nižjo mezdo. Kljub temu je pa njim meddržavna komisija povišala vozno in tako povzročila, da ne morejo obratovati svojih premogovnikov.

Konflikti na Kinejskem

Civilne praske na več frontah. — Revolucijonarje čete v boju z militaristi.

Peking, 6. febr. — Bojevanje je v teku med ljudsko armado in četami generala Vupeifuja v provinci Honan. Tujezemci, med katerimi je 28 misijonarjev, so ujetniki v Sinjangovu. Kitajski komunisti v Svatovu so zapeli odnotne misijonske šole.

Kitajska vlada v Pekingu je na robu padca. Provizorični predsednik Tuan je že pripravil brzojavno okrožnico, s katero razpisuje svojo ostavko.

Kanton, 6. febr. — Kuomintang (revolucijonarna ljudska armada) je porazil generala Tangfunjana, vojaškega guvernerja na otoku Hainan. V Kantonu je v teku stavka hotelskih nameščenecov.

MILIJONARSKI CERKVENJAK V KABI

Zena ga toži za ločitev.

Chicago. — John T. Wheeler, milijonar in odbornik presbiterijanske cerkve, se mora zagovarjati pred sodiščem radi okrutnosti. Njegova žena ga toži, da jo je spredil od hiše in noče skrbeti zanjo. Bila sta skupaj 25 let. Zena trdi, da mu je ona s svojo varčnostjo in dobrimi gospodarstvom pomagala, da je postal milijonar, zdaj ji je pa obrnil hrbet.

Nemčija danes zaprosi za vstop v ligo.

Pariz, 6. febr. — Nemški poslanik Hoesch je včeraj obvestil Brianda, da Nemčija vloži formalno prošnjo za pristop k ligi narodov dne 8. februarja.

Slab položaj v Siriji

Javno obešanje v Damasku je izkazalo novo prelivanje krvi.

London, 6. febr. — Reuterjev poročevalec v Damasku javlja, da so Francozi zadnji ponedeljek obesili na glavnem trgu tri sirjske vstaše. To je izkazalo novo ogorčenje med domačini, ki so zagrozili, da obešajo tri Francoze ob prvi priliki. Vest iz Maruneha, da so domačini tamkaj napadli in ubili 40 kristjanov, je bržkone odmev barbarske eksekucije v Damasku.

Francozi bi radi formirali začasno vlado v Siriji, toda nihče se ne upa stopiti v to vlado. Francozi vedo, da bodo potrebovali velika pojačanja svoje armade, ako ne potlačijo revolte Druzov do spomladi. Francozi visoki komisar Jovenal odpotuje te dni v Angoro, kjer bo konferiral s predsednikom turške republike Kemalom.

Američani se topejo za ruske kronske dragulje

Kupel sedmih narodnosti tekmujejo v Moskvi za nakup carskih zakladov.

Moskva, 6. febr. — Draguljarji in zlatarski zvedenci sedmih narodnosti tekmujejo za nakup kronske dragulje, katere je sovjetska vlada postavila na trg. Amerikanci so najaktivnejši ponudniki in za njimi so Francozi in Angličani.

Rudolf Oblatt, ki zastopa sindikat ameriških draguljarjev, trdi, da je včeraj dal ponudbo za nakup cele zbirke nemontiranih smaragrov, ki se cenijo na več milijonov dolarjev in obsegajo zelenkaste kamne do 65 karatov teže.

ROPARJI USTAVILI TOVORNI VLAK

Napad se je izvršil po metodi z divjega zapada.

Putnam, Ill. — Čikaški banditje so ustavili tovorni vlak blizu tukajšnje postaje. Razorožili so straže, ki so imele strikati alkohol. Na vlaku je bilo naloženih 600 galon čistega žitnega alkohola. Ta alkohol so naložili na tovorne avte in ga odpeljali v smeri proti Chicagu.

Strojevodja J. Blankenhorn in kurjač F. Coyurn sta izjavila, da so banditje čakali na vlak v petih tovnih avtih na Henryjevem griču, ki se nahaja malo proč od Henryja, Ill.

Prvo znamenje je bilo, da ni vse v redu pri vlaku, ko je strojevodja opazil, da je zrak izpuščen in da se zavore brusijo ob kolesih. Tovariši banditov je najbrž v Henryju sedel na vlak in prerazel zračno cev.

Vlak se je ustavil blizu ceste in vstric banditskih tovornih avtov. Banditje so se kot čebele vsuli na vlak. Prijeli so sprevoznika Charlesa Summersa in vodnika Merle Thomasa in J. Fitzpatricka. Vdati sta se morala tudi oba zavirala. Odpeljali so vse v sprevozniki voz. Ko so razorožili oba stražnika, so pripeljali tri tovorne avte k zadnjim trem tovornim vozem, v katerih je bil naložen alkohol. Banditje niso vzeli drugega kot alkohol.

Železniške uradnike so obvestili takoj, ko so se odpeljali banditje. Hitro je odšla armada železniških detektivov in drugih loviti bandite.

GARLANDOVA KOLONIJA NI DOBILA POSLOVNIC

Allentown, Pa. — Poslovnica ni bila izdana za farmako kolonijo, ki jo je ustanovil Charles Garland v družbi Paul Scotta in Betina Hovey.

Sovjetski sleparski uradnik obsojen na smrt.

Moskva, 6. febr. — Ivan Sokolov, blaginjak drobiša v komisariatu notranjih zadev, ki je bil spoznan krivim poneverjenjem 16.000 rubljev, je bil včeraj obsojen na smrt. Pet njegovih sobotnikov mora iti v zapor za 10 let.

Mihail Kaplan, blaginjak neke ameriško-ruske družbe, ki je pomeveril \$4000, je bil obsojen na sedem let zapore. Smrtna kazen velja le za sleparske javne uradnike, ne pa za privatne.

Vesti iz Jugoslavije

Drzen vlomilec in ropar je Blaž Ivan, vulgo "Vani" iz Srednje Bistrice, okraj Dol. Lendava; izdaja se pod imenom Belovič Ivan. Oborožen je z vojaško puško in samokresom, tip Carugovega posnemačca, in rad se oblači tudi v ženske obleke. Zadržal je vlomil pri družini Muraj pri sv. Juriju, okraj Čakovec, odnesel večjo množino posteljnega perila, ženske obleke in perila, moške obleke, pregrinjale, čevlje, zlato žepno uro z monogramom R. M., zlat pepelnik, srebrno cigaretno dozo z monogramom R. M., fromer-pištolo in raznih drobarij v skupni vrednosti 65.320 Din. Zadržuje ga že dolgo tudi radi umora nekega žandarmerijskega narednika. Toda val dosežani islovalni poskusi so bili neuspešni. Je pač prefriganec!

Čast je lakal. Inženir Gustinčič, ki zastopa v besedah neko najstrašnejšo "revolucionarno" linijo, je tožil pri meščanskem sodišču s. Sedeja, češ, da se je ta izrazil o njem, da je policijski agent. S. Sedej je pri prvi razpravi izjavil, da tega ni rekel. Gustinčičev zagovorik je zahteval, da Sedej izjavi, da kaj takega g. Gustinčiču tudi ne more očitati. S. Sedej na to ni pristal, rekoč, da ne ve, s čim se bavi g. inženir v prostem času. Pri drugi razpravi so nastopile priče s. Sedeja: s. Štukec, tiskar; Pavliček in s. Makuc. Ti so izpovedali, da s. Sedej ni izpregovoril inkriminirane obdolžitve, pač pa je rekel: Kdor hoče potom meščanskega sodišča ustaviti delavski list, je agent buržoazije. ("Sodruž!" iz Gustinčičeve grupe so namreč meseca novembra poslali na državno pravdnitvo dopis, s katerim so zahtevali, naj se ustavi izhajanje "Delavsko-kmečkega lista", ki ga je tedaj urejeval s. Sedej.) Nato je sodišče s. Sedeja oprostilo.

Velenje. Dne 12. januarja zvečer 1926 se je zopet dogodila nesreča v državnem rudniku Velenje. Rudar Martin Pocač iz Škal pri Velenju se je težko po nesreči, zadobil je težke notranje poškodbe. Drugi dan so ga odpeljali v celjsko bolnišnico. Uputi je, da okreva.

Star delavec umrl. Dne 14. januarja so pokopali v Ljubljani enega najstarejših slovenskih tiskarjev, znanega Francota Hribarja. Nad 50 let je služil v Narodni tiskarni, polkusi je vse grenkosti svojega poklica, bil pa je vedno zvest član svoje organizacije. Družabno je bil ljubeč, prijateljem udan, za vsakogar pa dober in uslužen.

Požar. V Močilnem št. 4 v bližini Radeč je na noč nenadoma izbruhnil ogenj v hiši Franca Kreka, ki se je pred pol leta prišel z ženo in štirimi otroci v Močilno in kupil hišo ter nekaj zemljišča. Pri požaru je bil Krek odošen, tako, da so neke malenkosti rešili samo ženo in otroke. Kreku, ki ni bil zavarovan, je zgorelo vse premoženje in še obleka. Požarne brambe ni bilo, imela je isti dan veselo. Ker je bilo stropovje leseno, so mu zgoreli tudi sodi z vinom, na podstrešju pa 5000 kg. sena.

Prodava polidematice delovanja Antona Čovrja-Danila pri slovenskem gledališču. Leta 1877 je slavjenec nastopil trnjevo pot na dekah življenja. In bil je edini, ki je vtrajal do danes preko vseh kriz, težkih in katastrof, katerim je bilo izpostavljeno gledališče pod Avstrijo, in ki je oprl na svoj ideal.

sem kljuboval zmaterijalizirani povojni dobi. Igral je že v stari Čitalnici in starem stanovskem gledališču, dalje na novem odru v Čitalnici, nato pa v deželnem gledališču od l. 1892 do l. 1914. Med vojno je osnoval v "Mestnem domu" lasten oder, nakar deluje od l. 1918 v obnovljenem "Narodnem slovenskem gledališču". V priznanje njegovih zaslug mu "Dramatično društvo v Ljubljani" priredi jubilejno predstavo, ki se bo vršila okoli 20. svečana t. l. v ljubljanskem opernem gledališču. Pokroviteljstvo nad petdesetletno jubilejno predstavo prevzame gospa Franja dr. Tavčarjeva.

Proletarčeva usoda. S. Žitnik Avgust, ključavničar pri Trboveljski premogovni družbi (Savska delavnica) je skočil v petek dne 15. jan. pri postaji Trbovlje v Savo, kamor ga je gnala dolgotrajna bolezen. Končno je postal umobolen.

"Ringelni" sopet v modli. Od kar nosijo mlade in stare device v Jugoslaviji takozvano dečko frizuro ("Bubikopf"), so se zopet uveljavili uhani. Sedaj jih bo zopet morala nositi vsaka elegantna dama na žalost zakonskim možem in družinskim očetom, a v veselje zlatarjem in draguljarjem. Kot ponavadi se je ta moda razpela iz modnega središča Pariza, prešla v London, New York, nato pa v ves svet. Evrope sedaj ne bodo zastajale za zamokami. V uhane so vkovani dragulji, ki pa so povečini ponarejeni. Priljubljeni so zlati biseri, in sicer tako veliki, kot jlt pristnihi še ni našel najspretnejši biserolovec.

Z raketo na luno

Že svoječasnno smo zabeležili krajšo senzacionalno vest, da namerava čikaški profesor Goddard 15. januarja tega leta izstreliti na luno raketo. Od takrat ameriški listi te vesti še niso dementirali, nasprotno so jo s svojimi nadaljnjimi članki in znamenitimi razpravami celo podkrepili. Zdi se torej, da bomo v kratkem v resnici doživeli dogodek, kakršnega dosedaj še ni beležila zgodovina človeškega napredka počenši od trenutka, ko je homo sapiens poskušal hoditi na dveh nogah, pa do danes. Seveda če vliče vsem zastrjevanjem Goddardov načrt ni zgolj humbug!

Potovanje na luno je, čeprav se vidi na prvi pogled nadvse fantastično, precej majhno in brezpomembno, če ga merimo v kosmičnem merilu. 384.000 kilometrov je jedva ena dobra svetlobna sekunda, to je 32 milijonaki del svetlobnega leta, ki je za kosmične razdalje približno isto kakor kilometer za zemljo. Le desetkrat daljša je pot od zemlje do lune kakor ekvator našega planeta, in marsikateri mornar je v svojem življenju prebrodil morda celo več kilometrov. In vendar!

Ali prebivajo na luni živa bitja? Na to vprašanje bi predvsem rad vedel odgovora Goddard, ki je samo iz tega nagiba skonstruiral svojo raketo, da jo v določenem času pošlje v vesmirje. Večina sodobnih astronomov je na vprašanje že odgovorila s kategoričnim "ne", vendar pa se še vedno najdejo ljudje tudi iz astronomskih vrst, ki niso mnenja, da bi bila posejnost lune absolutno izključena. Pred stoletji je bil tudi veliki zvezdoslovec Kepler trdno prepričan, da se na luni nahajajo živa bitja, ki pa so po njegovem mnenju du-

ševno daleč za nami zemljani.

Pred leti se je dunajski astronom povsem resno pečal z mislijo, stopiti s seleniti (prebivalci lune) v stik. Kako? Svetlobnim potom! Ali v katerem jeziku naj bi bili sestavljeni optični signali? Nad tem problemom si je Littrow dolgo belil glavo. Nekateri duhovitejši Angličani so sicer trdno zagotavljali, da razumejo seleniti angleščina. Končno je Littrow našel rešitev: geometrijo. Trikotnik, sestavljen iz samih električnih žarnic, bi moral po njegovem brezdolovno vzbuditi pozornost luninih prebivalcev — seveda, če bi jim bil na razpolago dovolj veliki teleskop. Stranice trikotnika bi morale biti dolge deset do petnajst kilometrov. Ta trikotnik bi naj tvoril po Littrowem načrtu prvi korak k medsebojnemu razumevanju med posameznimi člani sočinske družine. Čes čas bi se naj električni trikotnik izpremenil v četverkotnik in pozneje v krog. S temi tremi geometričnimi liki je menil Littrow, je nemogoče, da ne bi vzbudili pozornost selenitov. Dejal bi si: izključeno je, da so ti liki na zemeljski površini zgolj slučajni. In tako bi polagoma spoznali, da se nahajajo ljudje na zemlji, in pozneje bi gotovo skušali na zemeljske signale odgovoriti na ta ali oni način.

Tako je razmišljal Littrow. Pa so mu ugovarjali, češ: nesmiselno je, da bi na luni živele organizirane bitja, zakaj proti tej teoriji govorita dovolj glasno sledeča argumenta:

- 1.) nemogoče je, da bi mogla živa bitja živeti na planetu, ki je obdan s tako redkim ozračjem kakor luna;
 - 2.) popolnoma izključeno je, da bi višje razvita bitja mogla živeti brez kapilare vode.
- Littrow svojega načrta ni izvedel, in Desiderius Papp, po katerem smo posneli pričujoči članek, meni v dunajskem "Journalu", da je prav tako, zakaj prihraniti si je razočaranje, ki bi ne izostalo, ko bi videl, da mu seleniti ne odgovorijo. Kajti tudi geometrija, pravi Papp, bi na mogla omajati prepričanje lunarnih astronomov, da je naša zemlja neposeljena. Njihovo prepričanje pa bi se opiralo na sledeča argumenta, ki sta jasna kakor beli dan:
- 1.) nemogoče je, da bi mogla živa bitja živeti na planetu, ki je obdan s tako gostim ozračjem kakor zemlja;
 - 2.) popolnoma izključeno je, da bi višje razvita bitja mogla živeti na svetu, katerega po prečni večini pokriva voda.

Ameriške stavbe so tudi jazzovite.

Philadelphia, Pa. — "Ameriška poslopja postajajo bolj in bolj jazzovita kakor ameriška godba. Kmalu bomo imeli po naših mestih vijoličaste banke, žolte mestne hiše, zelena gledališča in šaraste cerkve." Tako je rekel v petek William Downie na konvenciji Mednarodne zveze plekarskih in dekoratorskih mojstrov v Philadelphiji.

"Konec sveta" odgoden.

Bldwin, L. I. — "Prerok" Robert Reidt, ki je letos zopet napovedoval konec sveta 6. februarja, zdaj pravi, da se je zmotil. Ampak konec pride zagotovo 14. septembra, je dodal "prerok".

Dva mehiška generala ustreljena

Vera-Cruz, 6. febr. — Dva generala sta bila včeraj ustreljena v Jalapi, ko jima je bilo dokazano, da sta bila v zvezi s zaroto proti Callesovi vladi, katere je bila odkrita pred nekaj dnevi v San Antoniu, Tex.

Italijanski polet padel v vodo.

Rim, 6. febr. — Grof Casagrande, italijanski avijatik, ki je hotel slediti Špancu Francu s poletom v Južno Ameriko, je prišel v Maroko in tam je moral obatati na tleh vsled polomljenega motorja. Letalo in letalec se vračata domov s parnikom.

NAZNANILO!

Naše naročnike, člane in nečlane bo obiskal naš potovalni zastopnik FRANK LUKANČIČ iz Penova, Pa., v državi Pennsylvaniji, W. Virginiji in deloma v državi Ohio. Pooblaščen je pobirati naročnine, oglašje, prodajati knjige Književne Matice S. N. P. J. in vse stvari, ki se tičejo lista Prosveta. Članom in rojakom priporočamo, da mu grede na roke in mu pomagajo pri agitaciji za razširjenje lista Prosveta. Brat Anton Jankovič bo obiskal naročnike in rojake v državi Ohio in deloma v državi Pa., zakar ga isto tako priporočamo rojakom, da se naroče na list Prosveta in paravnajo svojo naročnino za list Prosveta in si naroče knjige od njega. Nadalje opozarjamo naše naročnike, katerim je potekla naročnina, da isto ponovijo pri svojih društvenih tajnikih ali drugih naših zastopnikih. Ali naj pošljejo naravnost listu Prosveta. — Filip Godina, upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

Knjige "AMERIŠKI SLOVENI"

Zapisnik 8. redne konvencije in drugo KNJIGE.

ki jih izdaja S. N. P. J., se dobe na prodaj pri vseh naših društvenih tajnikih in zastopnikih za list "Prosveta".

V zalogi jih imajo tudi:

Frank Perko, 311 First Ave., Milwaukee, Wis.
Anton Jankovič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Frank Lukančič, Box 212, Penova, Pa.
Ludvik Medvedek, 917 E. 70th St., Cleveland, Ohio.
V. J. Kenich, 17539 Wanda Ave. E., Detroit, Mich.
Frank Klun, Box 958, Chicago, Minn.
Anton Demahar, 822 Woodlawn Ave., West Allis, Wis.
L. Milotnik, 1231 S. 16th St., Sheboygan, Wis.

Ali pa pošite penjo naravnost na upravništvo lista "Prosveta", 2667 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SRECO SO NAPRAVILI V FLORIDI NA SAMSULA FARMAH

Trije prideiki v enem letu

KMETJSKI PRIDELEK ZNAŠA \$1,000 NA AKER DOBIČKA

Te kmetije so obkrožene od štirih napredujočih mest. Šole, cerkve in železnice.

Za napredno bodočnost pišite na:

SANDS REALTY CO., Inc.

108 S. Beach Street DAYTONA BEACH, FLA.

Ameriška zgodovina v februarju

II.

11. februarja 1847. — Thomas Alva Edison, slavnj iznajditelj in električni čarovnik, je bil dne 11. februarja 1847 rojen v Milaanu v državi Ohio. Kot deček je bil raznašalec časopisov, kasneje je postal telegrafist. Zanimal se je toliko za ta svoj novi poklic, da je kmalu postal znan kot najhitrejši telegrafist družbe Western Union. L. 1869 je dobil mesto superintendenta pri Gold and Stock Telegraph Co. Tu je napravil razne izume, ki jih je družba kupila od njega za \$40.000. S to glavnicco je ustanovil električno delavnico v West Orange, N. J., ki je kasneje postala po vsem svetu ravno toliko slavnja kot njen lastnik. V tej delavnici je on izvedel večino svojih eksperimentov. Njegove iznajdbe so pretežno, da bi jih tu vse našli. Zagotovili si je več tisoč patentov tukaj in v inozemstvu; njegovim iznajdbam se čez milijon ljudi v Združenih državah ima zahvaliti za svoj zaslugek. Naj tu navedemo le malo izmed njih: izumil je miogrofo, izboljšal pisalni stroj, iznašel fonograf ali gramofon, audofon za gluhost, podmorsko torpedo itd. Morda največja izmed njegovih iznajdb pa je električna žarnica, nadalje njegov kinetioskop, iz katerega se je razvil moderni kinematograf, ki ima za podlago Edisonove patente. Ni ga imena izmed modernih iznajditeljev, ki bi bilo bolj proslavljeno po vsem svetu kot ime Edisona.

11. februarja 1735. — Rojstni dan Daniela Boone. Izmed vseh, ki so pomagali raziskati obširno ozemlje Združenih držav in pripraviti pot za civilizacijo, ni bilo bolj drznega in simpatičnega človeka nego Daniel Boone, raziskovatelj Kentuckyja. Boone se je rodil dne 11. februarja 1735 nedaleč od Readings, Pa., v naselbinah ob tedanji meji civilizacije, stalno izpostavljeni napadom Indijancev. Imel je malo izobrazbe, ali kar mu je primanjlovalo na knjižni učenosti, je nadomestoval s dovršenim znanjem lovstva, ki mu je bil strastno udan. V starosti 16 let se je s svojim očetom preselil v Severno Carolino, naselil se na farmo in se oženil. Ali življenje civilizacije ni bilo po godu velikemu lovcu in ob prvi priliki je odšel. L. 1761 se je pridružil skupini raziskovalcev in lovcev in prodrl z njimi do zapadnih pokrajin. Od tedaj je vse njegovo življenje bilo nepretrgana niz lovov, raziskovanj in borb z Indijanci. Skupaj s svojim bratom je eksploriral velik del Kentuckyja, kjer se je kasneje tudi naselil s svojo družino. Ko je izbruhnila ameriška revolucija in so Angličani šuntali Indijance proti naseljencem, je bilo Danielu Boone usojeno, da brani svojo domovino v samotni in tedaj jako oddaljeni pokrajini Kentucky. Ob neki priliki so bili on in njegovi tovariši ujeti od Indijancev, ali rešili je svojo četo s tem, da se je začel navidezno pobotati z Indijanci. Povest o njegovem begu se vedno čita z napetostjo. Da premoči svoje ugrabitelje, se je delal, kakor da bi ga veselilo ostati za vedno med Indijanci in podvrgel se je ceremoniji sprejema v indijansko plemo: izpuštili so mu vse lase razen kodra sredi glave (na "skalpu") po indijanskem običaju, "isprali" v reki njegovo "belo kri" in našemili njegovo lice. Ob prvi priliki pa je ušel in v petih dneh dospel do trdnjave Boonesborough, o kateri je znal, da jo bodo Indijanci napadli in jo pripravili za obrambo.

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančiškan in profesor v seminariu. Prevaj. A. K.

(Dalje.)

Miloščina in dobra dela zmanjšata katoličanu kazni v vicah. Odpustki pa nimajo nikakega učinka na grehe v bodočnosti, so samo odveza od trpljenja za greh v vicah. Besnice pa ni mogoče utajiti, da se vrli še vedno kupčija s odpustki ter je zanje tudi določena cena. Ta kupčija je sicer katastrofalno vplivala na cerkev, je pa še vedno v praksi po nekaterih deželah: Končno pa tudi papeški blagoslovi, s odpustki obloženi kričijo in rožni venci so dobro znana nagrada za generozne dajalce miloščine.

V Tyndallovem spisu "Sound" je omenjen slučaj iz cerkve, pri katerem je posebna akustika omogočila od spovednice oddaljenemu poslušalcu, da je slišal šepet v spovednici. Tako je tudi soprog slišal spoved svoje žene. Take možnosti so videli teologi, zato pa so izdelali, da je spovedni pečat veljaven ne samo za duhovnike, temveč za vsako osebo, ki bi kaj slišala iz spovedi. Včasih se pripeti, da zunanji verniki slišajo spovednikov ali spovedovancev šepet, posebno v slučaju, če je kdo izmed njih malo gluhih. Nekega sobotnega popoldneva, ko je bila spovednica ravno v polnem obratu, je spovednik prekinil svoje delo in začel vpraševati, zakaj je tak metoz zunaj spovednice. Bil je prepričan ne navenaden—kdo bo prišel prej na vrsto. Neki deček se je pritoževal, da so ga izrinili in bi moral priti prej na vrsto, in ko se je pojavil duhovnik iz spovednice, je deček izpovedal: "Prosim gospod, jaz bi bil že imel priti na vrsto prvi za tisto gospe, ki je ukradla avilen dežnik?" Tudi iz svojih detinskih let se spominjam, ko so nas vodili v cerkev k spovedi, kako sem slišal spovednika z grozo ponavljati za mladim spovedancem: "Osemindesetkrat si to storil!" Takrat smo še malo vedeli o spovednem pečatu, zato je dotični deček nemalo pretrpel radi šale, ki smo jo zbijali na njegov osemindesetkratni greh.

Pokora se običajno sestoji iz molitev. Telesna pokora je danes razen v nekaterih okrožjih Španije in Italije nepoznana. (V Italiji in Španiji pa je še danes najti dekle, ki kleči aredi kapele z napisano sedmo božjo zapovedjo na hrbtni.) Tudi dolge molitve v pokoro so že odpravili po Ameriki in Angliji, dočim se na Irskem še najdejo med kmety spokorniki, ki morajo skozi cele mesece dnevno ponavljati psalme pokore. Kmalu sem uvidel, da je tudi brezpomembno nalagati ljudem dolgo pokoro, ker če je niso že skrčili, so pa s tako hitro premočili in v taki jezi nad veliko pokoro, da je bilo smešno. Običajno je, da ljudje takoj po spovedi prekleže v cerkvi in odmolijo pokoro. Pri tem se tudi najdejo ljudje, ki vernike opazujejo, koliko časa molijo pokoro po spovedi in na podlagi te dolžine sklepajo, kakšni so morali biti grehi in koliko jih je bilo. Navadno nisem ni-

čla. Daniel Boone je sploh trpel na kronični mrtnji proti vsem pravniki in formalitetam in njegovo zanemarjanje potrebnih pravnih korakov pri nakupu zemljišč ga je več kot enkrat spravilo na nič. Ko je zgubil vse v Kentuckyju, se je preselil dalje proti zapadu v pokrajino, ki je bila tedaj španska last. Španci so ga napravili za poveljnika Femme Osage okraja in mu podarili približno 850 akrov izborne zemlje ob severnem delu Mississippi reke. Ali zgubil je tudi to zemljišče, ker se mu enostavno ni hotelo iti v New Orleans, da bi uredil svoje lastninske listine. Značajna je slednja povest za njegovo poštenost in priprostost: Ko je zapustil Kentucky, je mnogo njegovih dolgov ostalo neporavnanih. Čim pa je nabral precejšnje število koz in jih prodal, je hitel nazaj v Kentucky, plačal, kar so ljudje zahtevali od njega, in se povrnil v zgornjo Louisiano s pol dolarjem v žepu. L. 1812 je kongres potrdil njegovo lastninsko pravico do 850 akrov ob reki Missouri.

Dokler je Daniel Boone živel, je bil velik lovec in streljal je, dokler je mogel nositi puško. Umrl je, obdan od sinov in njihovih naslednikov celo do pete generacije, v 88. letu starosti. Vzlic svojim neštetim borbam z Indijanci je bil Boone bistveno miroljuben človek, skromen, pošten in zmeren.

12. februarja 1809. — Rojstni dan Abrahama Lincolna. (Lincoln's Birthday je naroden praznik in prinesemo za to priliko poseben članek.)

14. februarja. — Valentine's Day, dan, ob katerem moški pošiljajo svojim ženskim prijateljicam pozdravne dopisnice, takozvane "valentines". Ta ameriška navada, ki izvira z Angleškega, sega nazaj v pradedne čase. Ljudje so zdavnaj verjeli, da tega dne, ob sv. Valentinu, se ptice začnejo pariti. Na predvečer sv. Valentina so se zbirali mladi ljudje obeh spolov, napisali imena fantov in deklic na listkih, ki so se postavili v po-

koli več naložili kakor po pet ali šest očenštev. Nekoč sem staremu duhovniku naložil štiri čedenamarije. Bil je malo naglušen in neverjetno in akoraj uporno me je gledal ter vprašal: "Kaj štirideset čedenamarij?"

Kratka pokora pa ni bilo edino izognjenje našim teološkim zakonom, katero sem si dovolil, temveč sem tudi kmalu opustil vsako izpraševanje v kakih ne posebno lepih predmetih. Ko je spovedanec končal svojo obtožbo, sem enostavno vprašal, če se grehi tako težki, da je treba daljnega izpraševanja (kajti če niso bili resni, ni bilo treba dalje izpraševati). Vsekakor me je neprijetno dirnilo, ko je kaka klepetava ženica hotela na dolgo razkladati svoje male grehe in sem se moral podati v dolg razgovor. Privedlo me je tako daleč, da nazadnje nisem že prav nič več izpraševal, temveč so izpovedanci svobodno povedali, kar so mislili, da je potrebno. Cerkev posebno pri smrtnih grehih ukazuje, da mora duhovnik izpraševati, zato še malo ne dvomim, da bodo moji kolege videli, da sem storil "greh," ko nisem hotel izpraševati podrobnosti o grehih. Sploh je bila spoved zame veliko breme, zato sem se spovedovanju odtegnil kakor sem le mogel. Temu sem se zlasti odtegnil z enoletnim študiranjem na univerzi v Louvainu. Prišlo je leto, ko so hile vse študije pri na brez vsakega sestava in nobenih dijakov filozofije nisem imel. Veselo sem torej sprejel vabilo k študijam orientalskih jezikov v Louvainu.

VII. POGLAVJE.

Leto v Louvainu.

Univerza v Louvainu je glavna rimsko-katoliška univerza na severu Evrope. Po imenu je ta univerza središče višje katoliške izobrazbe za vse severne države, kakor do zadnjih časov tudi za Združene države. Vsekakor pa je ta univerza malo več kakor navadna institucija enega naroda. Patrijotični Nemci imajo rajši svojo krepko; ampak manj častito univerzo v Inomostu. Američani in Angličani so sploh jako redko zahajali v univerzo, a če so bili že željni za pridobitev višjega znanja v katoliških doktrinah, so se zatekli v Rim. Zda ima tudi Amerika katoliško univerzo v Washingtonu. Vsekakor pa bodo tudi v bodoče Angličani rajši hodili po katoliško višjo izobrazbo v romanske dežele Španijo in Italijo. Vendar se belgijska univerza v Louvainu ponaša s različnostjo narodnosti med svojimi 1600 dijaki.

Dolga borba med klerikalizmom in liberalizmom v Belgiji je učinkovala, da se je univerza v Louvainu ločila kot izključno katoliška univerza. Klerikalna stranka se je sama prizadevala, da zbere vse noči v tej šoli ter ohrani svojo ortodoksnost kakor tudi izključno šole vsa liberalna stremljenja, kakorina so na primer prihajala v Bruslju in Ghentu. Univerzitetna kontrola je izključno katoliška, rektor in njegov pomočnik sta oba visoka cerkvena dostojanstvenika in vsaka ortodoksna družina, ki hoče svojemu sinu dati staroško izobrazbo, pošlje sina v Louvain.

(Dalje prihodnj.)

odo, posebej za vsak spol, in vsak je moral poseči v posodo, da izvleče ime nasprotnega spola. Tako je vsak mladenič dobival kako deklico za svojo "valentino" in moral je dvoriti njej za dobo enega leta. Slična navada je tudi obstajala med starimi Rimljani. Dandanšanje "valentine" so dopisnice, ki izražajo občudovanje ali ljubezen in dostikrat tudi norčevanje. Pošilja se se dostikrat tudi brez podpisov osebam drugega spola.

14. februarja 1876. — Prvi telefon je bil patentiran dne 14. februarja 1876. Tega dne je Alexander Graham Bell vložil prošnjo za patentiranje govorečega telefona. Istega dne je Eliasha Grey vložil tudi prošnjo za patentiranje slične iznajdbe. Bellova prošnja je bila vložena nekoliko ur prej in patent je bil izdan njemu.

15. februarja 1898. — Tega dne je bila potopljena ameriška vojna ladja Maine, kateri dogodek je bil nepopredni vzrok za špansko-ameriško vojno. Izvirni vzrok pa je bila borba prebivalstva Kube za svobodo in neodvisnost. L. 1895 je v Kubi izbruhnila vstaja proti španski nadvladi; v Združenih državah je ta borba Kubancev vzbudila veliko simpatijo. 15. februarja 1898 se je vojna ladja Maine, ki se je nahajala v havanski luči, valed eksplozije podmorske mine potopila tekem 15 minut; 250 izmed častnikov in moštva je pri tem umrlo. Ta nezgoda je velikansko razvnela ogorčenost Amerikancev proti Španiji. Dne 19. aprila istega leta je kongres sprejel skupno resolucijo, v kateri je izjavil, da je narod v Kubi svoboden in neodvisen, in pozval Španijo, naj se odstrani s Kube. Predsednik McKinley je poslal prepis resolucije ameriškemu poslaniku na Španskem, na kar je španska vlada napovedala vojno. Po raznih spopadih je bila dne 10. decembra sklenjena mirovna pogodba, na podlagi katere se je Španija odločila vsaki nadvladi nad Kubo in odstopila otok Porto Rico Združenim državam, kakor tudi Filipin-

sko otoke, dočim so Združene države v poravnavo plačale Španiji dvajset milijonov dolarjev.

22. februarja 1732. — Rojstni dan Georga Washingtona. (Washington's Birthday je naroden praznik in prinesemo ob tej priliki poseben članek.)

22. februarja 1819. — Tega dne je vas Florida prišla potom nakupa v last Združenih držav. Od svojega odkritja l. 1513 je bila Florida zaporedno pod Španijo in Britanijo. L. 1810 je bila zapadna Florida anektirana k Združenim državam, češ da je tvorila del Louisiana ozemlja, ki so ga Združene države kupile od Francozke. Španija je tedaj držala le vzhodni del Floride, ki pa je bil le male koristi za njo. Predsednik John Quincy Adams se je pogajal s Španijo za poravnavo vseh sporov in dne 22. februarja je bila podpisana pogodba, s katero je Španija odstopila vzhodno Florido Združenim državam za približno pet milijonov dolarjev odškodnine.

23. februarja 1847. — Bitka pri Buena Visti tekem Mehikanske vojne. Ta vojna je nastala zato, ker so Združene države l. 1837 priznale neodvisnost Teksasa. l. 1845 so anektirale to obširno pokrajino in proglašile, da ozemlje med rekama Nueces in Rio Grande spada k Texasu. Mehika je odločno odklonila to zahtevo in, ko je general Zachary Taylor na povelo predsednika Polka prodrl v sporno ozemlje, je Mehika smatrala ta čin kot invazijo v svoje ozemlje in zato kot sovražni čin. Dne 23. aprila 1846 je bilo krdele Amerikancev napadeno od mehiških vojakov, na kar je kongres dne 13. maja 1846 napovedal vojno. Po dveh odločnih zmagah nad Mehikanci so Amerikanci pod generalom Taylorjem porazili 20.000 Mehikancev pri Buena Visti. Ta zmaga je dejanski zaključila vojno v severnem Texasu in omogočila ameriške zmage na jugu. Mir je bil sklenjen v februarju l. 1848.

27. februarja 1807. — Rojstni dan pesnika Henry Wadswortha Longfellowa. Njega smatrajo za najbolj odličnega in popularnega ameriškega pesnika. Rodil se je v Portlandu, Maine. Po študijah v Bowdoin College so mu ponudili prvo stoličo modernih jezikov v njegovem vse-

učilišču. Da se pripravi za svojo poklic, je odšel l. 1826 v Evropo in tu posvetil tri leta učenju evropskih jezikov; obiskal je Francijo, Italijo, Španijo in Nemčijo. Ob svojem povratku je izdal "Hyperion", pesnitev, v kateri odseva vpliv nemških romantikov. L. 1836 mu je bila ponujena stoliča literature v harvardski univerzi. Obiskal je Evropo dvakrat in se pomudil nekoliko mesecev na Nemškem in skandinavskih deželah. Ob svojem tretjem obisku v Nemčijo, je sklenil ozko prijateljstvo z nemškim pesnikom Freiligrathom; iz te zveze je vzniklo mnogo Longfellowih inspiracij, tako na pr. za eposa "Belfry of Bruges" in "Evangeline", ki je ena izmed najbolj proslavljenih pesnitev Longfellowa. L. 1853 je ostavil profesuro radi slabega zdravja in leto kasneje je izdal indijanski epos "Hiawatha". L. 1861 je začel prevajati Danteja. Končal je to delo v petih zvezkih in njegov prevod se smatra za najbolj šega v angleškem jeziku. Umrl je v marcu l. 1892.

Najbolj znane pesmi Longfellowa so "Psalm of Life" (Psalm življenja), "The Skeleton in Armor" (okostje v oklopu), "The Wreck of the Hesperus" (Propast ladje Hesperus) in "The Village Blacksmith" (Vaški kovalec). "The Golden Legend" (Zlata legenda), romanca iz srednjega veka, vsebuje neke točke stajne lepote. Kot epični pesnik je dosegel vrhunec v "Courtship of Miles Standish" (Miles Standishova snubitve). Dasi je Longfellow pri ameriškem ljudstvu najbolj proslavljen kot pesnik, njegova največja važnost za razvoj ameriškega slovestva je kot prevajatelja in prenašalca starokrajške kulture in romantike. Vzlic dejstvu, da pesniki kot Poe, Emerson in Hawthorne ga nadkriljujejo glede originalnosti in umetniške finese, je bil njegov vpliv za razvoj ameriške literature večji kot nekoga drugega. — F. L. I. S.

Ali želite znati pravilno pisati in čitati angleško? Naročite si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matrica S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31-1922) pomeni, da vam je naročnik potekla ta dan. Ponovite pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne premete, je mogoče vstaviti ker ni bil plačan. Ako je v list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsak napačen naslov, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi drštveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno je najboljši in najcenejši.

Groceryman, sladničarjem in v prodajalnih teleznah damo primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacijah na:

FRANK OGLAR,
8401 Superior Avenue, Cleveland.

Agitirajte za "Prosveto"

Lznebite se prehlada

kakor hitro mogoče

Obolelo grlo vsled prehlada zahteva takojšnjo od pomoč. Izognite se mnogim resnim boleznim, ako uporabite takoj prijetno antiseptično sredstvo

SEVERA'S ANTISEPSOL

je vredna antiseptična raztopina za grgljanje grla. Pomaga prirodi ublažiti upaljene membrane v grlu in povrne organe k normalnosti. Prodajajo vsi lekarji. Cena 50c in 35c.

PREČUDNA ZDRAVILA ZOPER PREHLAD

Severa's Grip Tablets. Severa's Cough Balsam. Kateri in prehlad lahko povzročijo rane bolezni. Ustavite pravočasno prvo znake s Severa's Grip Tablets. — Cena 25c in 50c.

Nad 5000 lekarnarjev jih prodaja.

W. F. Severa Co. Cedar Rapids, Ia.

Krasen spomin je

Zgodovinska spominska S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENC"

Knjiga je ilustrovan s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlato črke besedilo na hrbtni; ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobotnje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00

s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISENIK & REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c